

Karkotusmenetelmien vaikutus pesiviin lintuihin

Markus Piha ja Tuomas Seimola
Luonnonvarakeskus

Maatalousympäristön linnusto Hanhipelloilla Pohjois-Karjalassa

Kartoituslaskennat keväällä 2022 Hanhipelto-projektin tutkimusalueilla

Kartoitusalueita 18

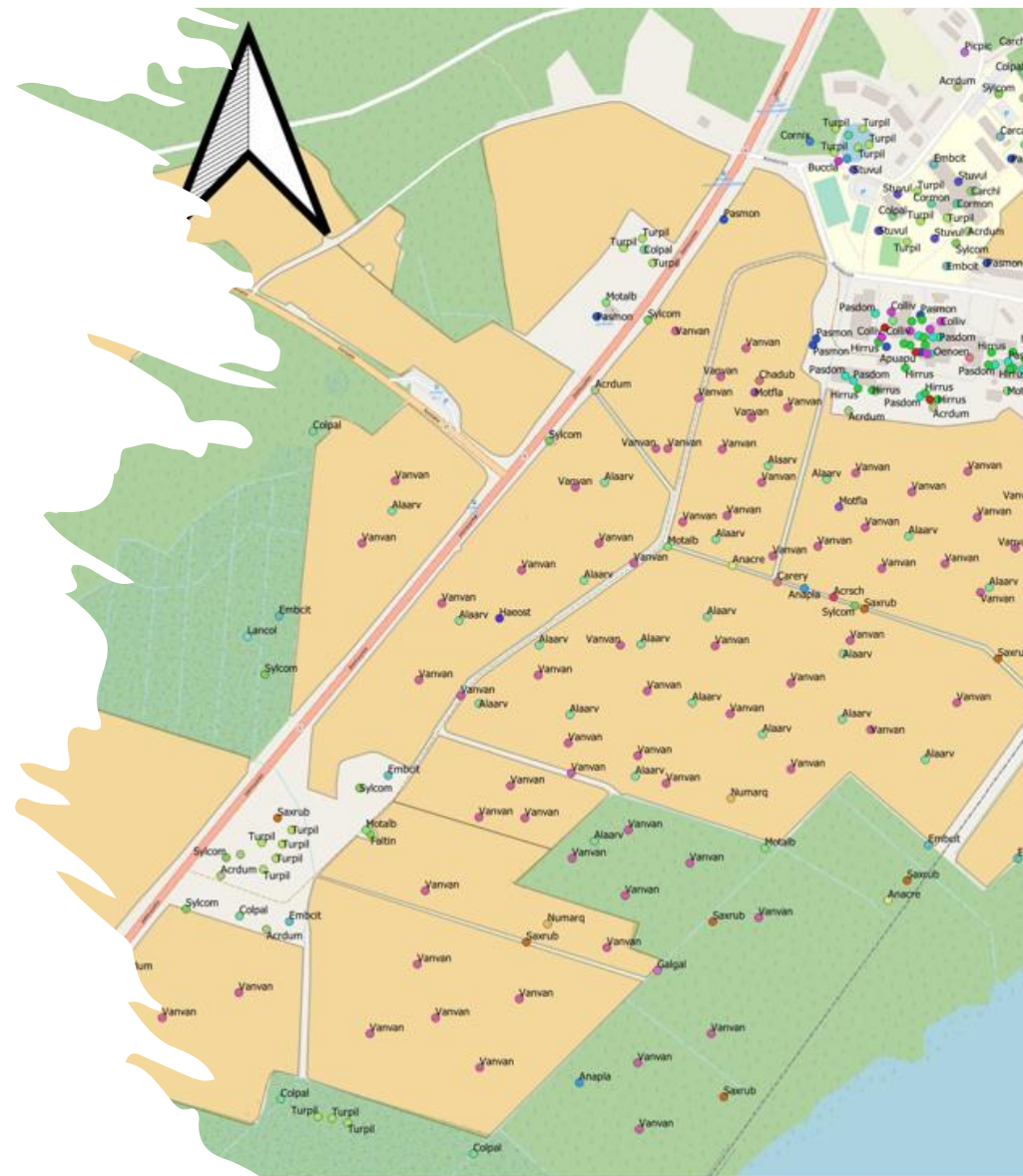
Alueiden koko 21 – 160 hehtaaria

Kaikki maatalousympäristön lajit kartoitettiin 14 alueelta noin 1 020 hehtaarin alalta, lisäksi peltokahlaajat kartoitettiin 4 muulta alueelta (n. 160 hehtaaria)

Laskenta-alueina Hanhipelto- ja karkotusalueita

Peltolinnuston yleiskuvaus hankealueella (14 aluetta):

1. Tutkimusalueilla kaikkiaan 59 maatalousympäristöissä pesivää tai pääsääntöisesti pelloilla ruokailevaa lajia.
2. Yleinen lintutiheys 197 paria/km²
3. Kahlaajien runsaus: Lähes 40 % pesivistä linnuista kahlaajia (70 % avomaan lajeista)

Keski-Karjalan peltolinnuston kartoitus

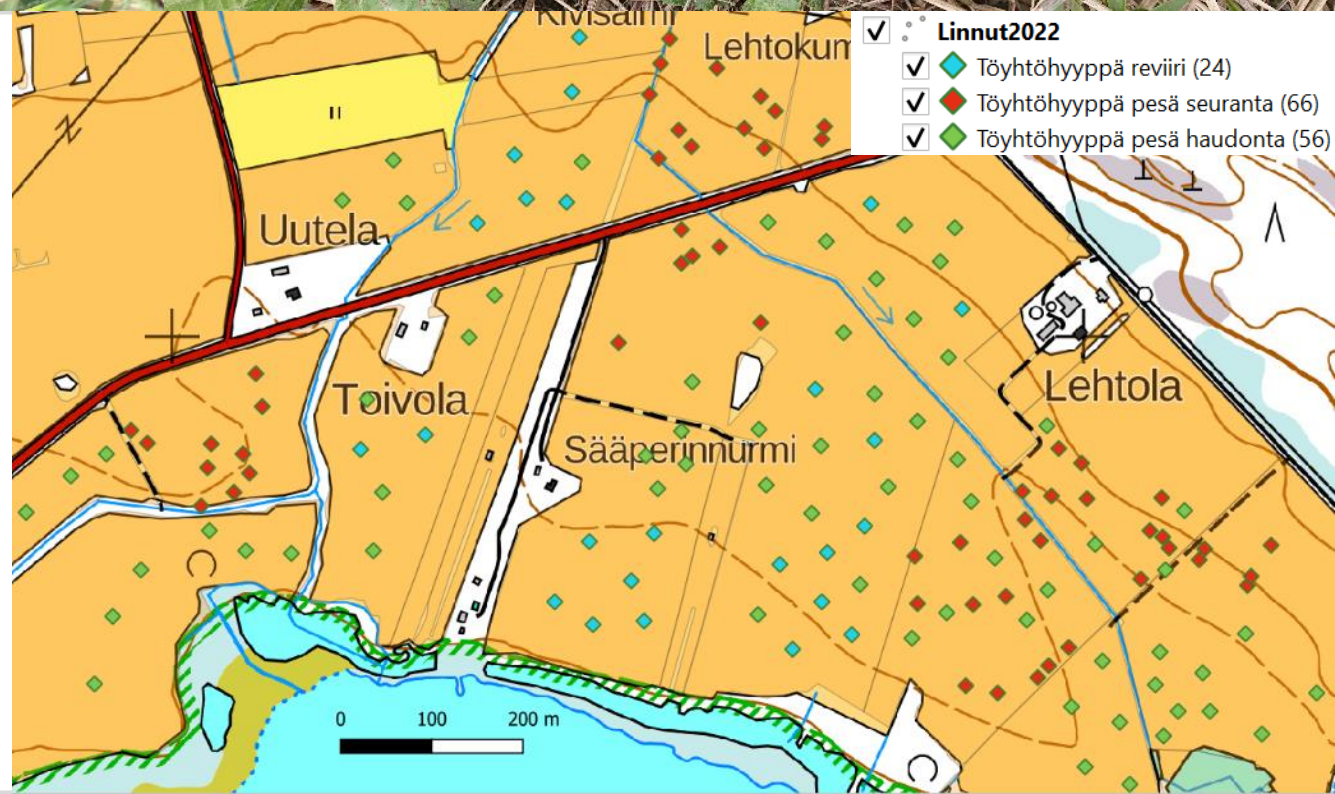
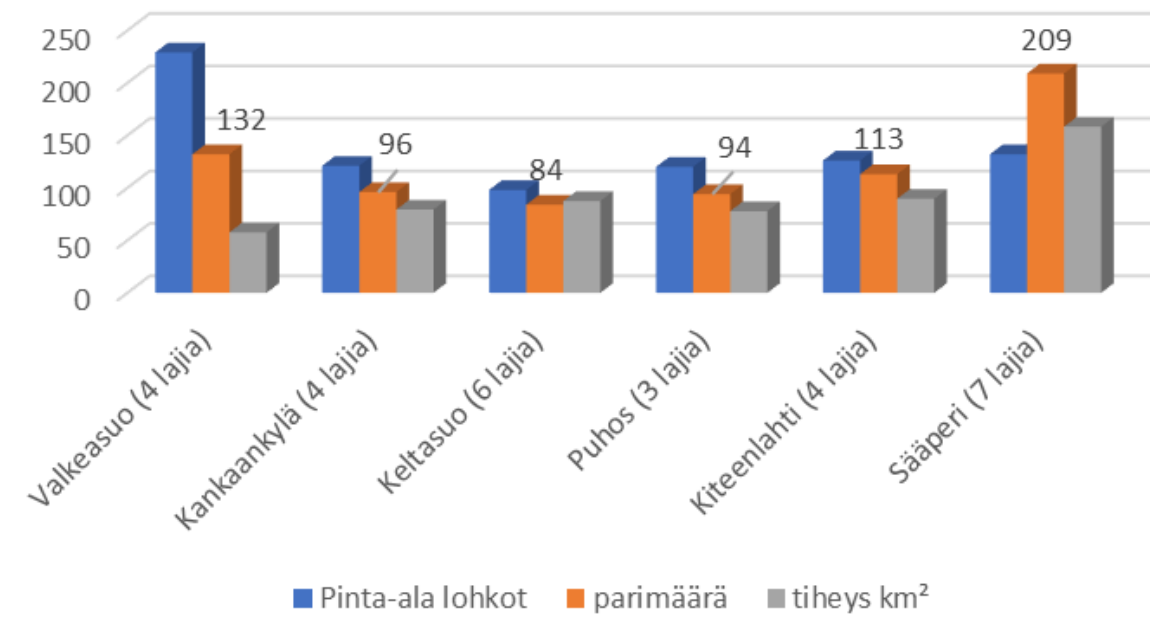
- Keski-Karjalan peltolinnuston nykyrakenne ja lintutiheydet nurmivaltaisilta sisämaan peltoaukeilla
- Peltokahlaajat tunnusomaisia
 - Runsain laji töyhtöhyppä: 14 kartoitusalueella 642 reviiriä.
 - Pesätutkimus: 343 pesää, keskitiheys tutkimusalueilla erittäin suuri (72,9 reviiriä/neliökilometrillä).
- Joillakin vesistöjen ja kosteikkojen lähipelloilla monille lajeille merkittäviä pesimä- ja levähdysalueita: tukkasotka (EN), nokikana (EN), jouhisorsa (VU), heinätavi (VU), haapana (VU), taivaanvuohi (NT), suokukko (CR), taigametsähanhi (VU), naurulokki (VU). Rakennettuja ja kunnostettuja kosteikkoja hoidetaan alueella erinomaisesti.
- Alueiden viljelyhistoria sekä maisemapiirteet vaikuttavat linnuston rakenteeseen -> peltoaukeiden välillä huomattavia eroja.

Peltoympäristön lajit TOP 10

Laji	pareja	Pesiä löydetty	Tiheys km ² peltopinta-ala
Töyhtöhyppä	642	343	79,6
Kiuru	202	0	25,0
Räkättirastas	173	0	21,4
Keltasirkku	98	0	12,1
Viitakerttunen	92	0	11,4
Pensastasku	84	0	10,4
Pensaskerttu	74	0	9,2
Kuovi	73	29	9,0
Haarapääsky	59	0	7,3
Västäräkki	48	0	5,9

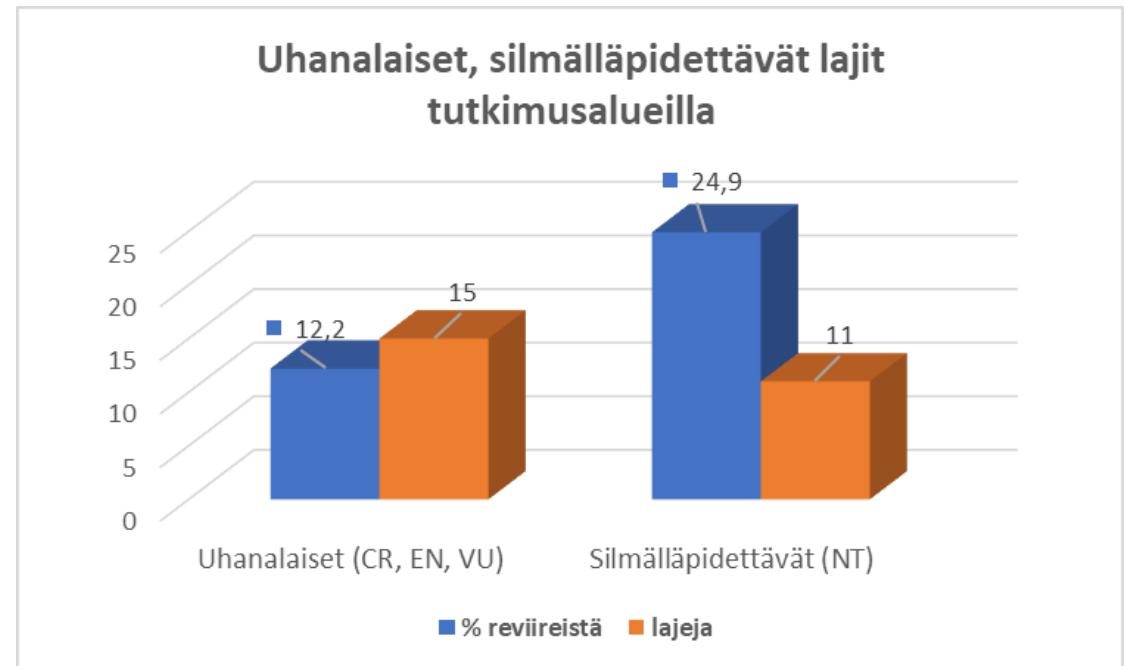

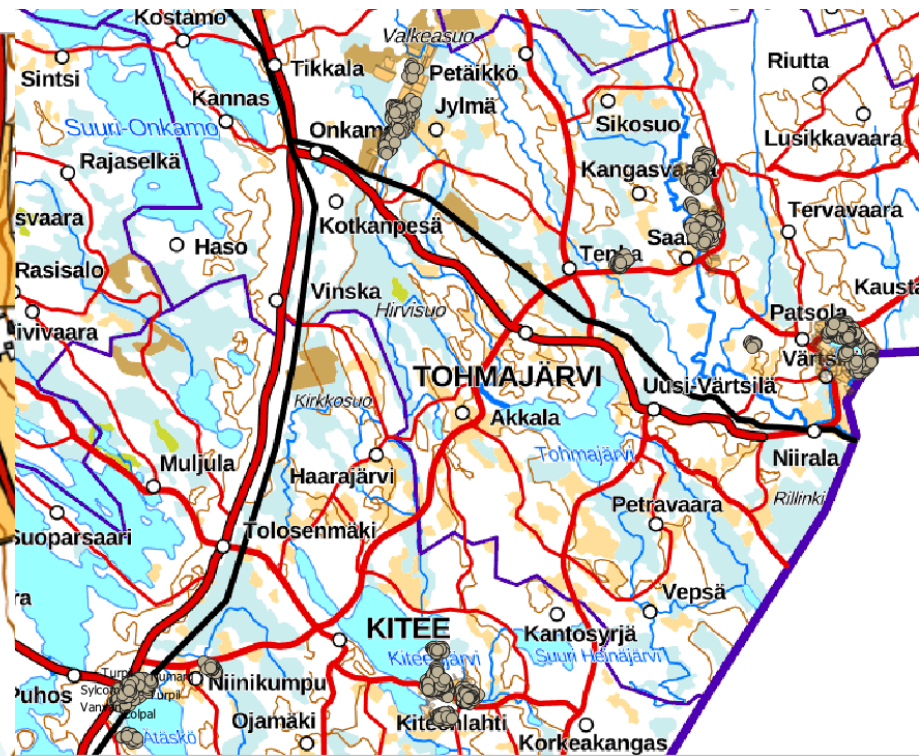
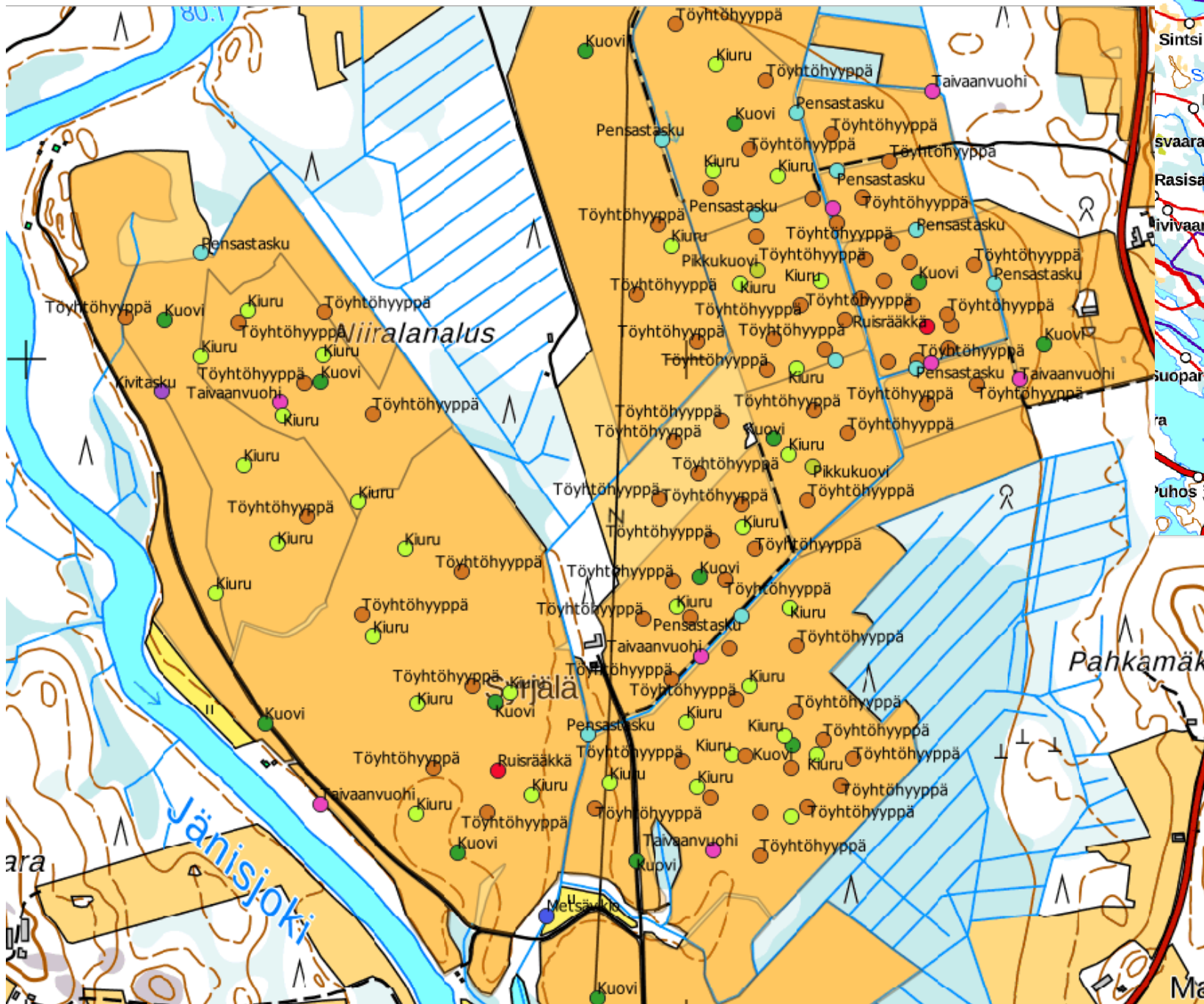
Avomaan kahlaajat suuralueilla

Uhanalaiset lajit hanhipeltoprojektin tutkimusalueilla

- **Uhanalaisia** lajeja 15 (12 % tutkimusalueiden pesimälinnustosta). Näistä pensastasku ja haarapääsky 10 runsaimman lajin joukossa.
- **Silmälläpidettävät** (NT) lajit muodostivat linnustosta 25%. Kiuru, kuovi, taivaanvuohi ja pensaskerttu edustivat valtaosaa (80%) havaituista silmälläpidettävistä lajeista.
- **Heinäkurppa** (CR) pesii harvalukuisena P-Karjalan peltoalueilla. Esiintymispaikat tunnetaan kohtalaisen hyvin.
- Varpuslinnuista mainittavia harvalukuisia pesijöitä ovat pikkukultarinta (VU) ja sitruunavästäräkki (EN)
- Pensastasku (VU) melko runsas, mutta ei niinkään merkittävillä hanhituhoalueilla.

Peltokahlaajien pesätutkimus keväällä 2022

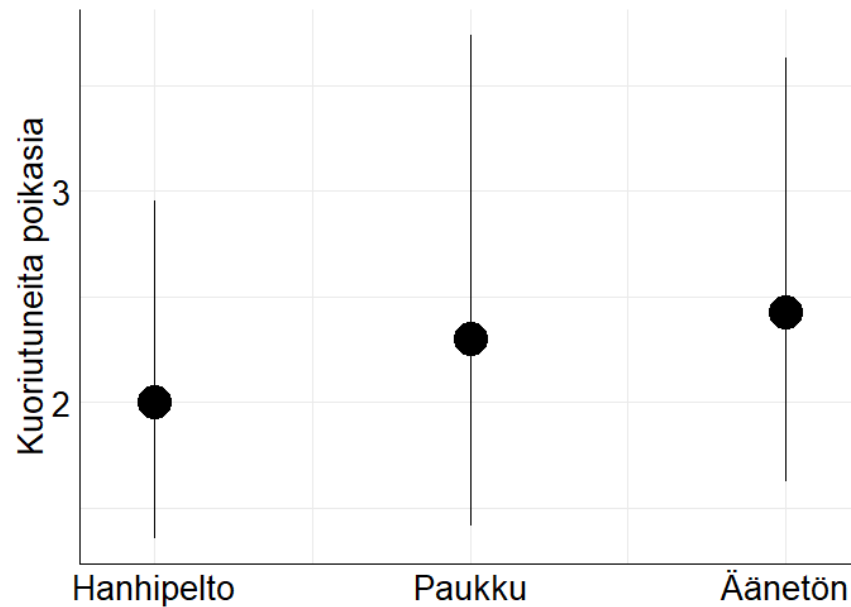
- Tarkoituksena tutkia karkotuksen vaikutuksia pesintä töyhtöhyypän ja kuovin pesintään
 - Käsittelyt: äänetön karkotus, paukkupatruuna, kontrollina hanhipelto
- Tutkimusalueilla seurattiin 190 töyhtöhyypän ja 26 kuovin pesää
- 152 pesää seurattiin lämpötila-anturilla, joka mittasi pesän lämpötilan 15 min välein
- Pesintää seurattiin myös käymällä pesillä n. 5-7 päivän välein

Töyhtöhyypän pesinnät eri käsittelyissä

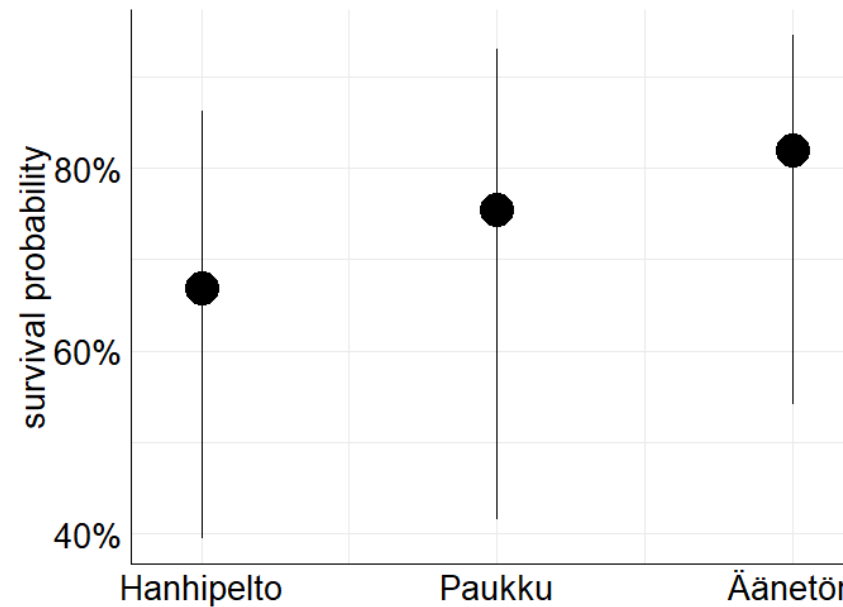
- 165 pesää, **alustava analyysi, tarkentuu**
- Ei merkitseviä eroja käsittelyiden välillä

Kuoriutuneita poikasia per pesä

Ei merkitseviä eroja

Pesän selviytyminen
(=vähintään yksi poikanen kuoriutunut)

Ei merkitseviä eroja

Kuovin pesinnät eri käsittelyissä

- 23 pesää
- Onnistuneista pesistä suurin osa yhdellä hanhipeltolohkolla, joten aineistosta ei voi päätellä käsittelyn vaikutusta

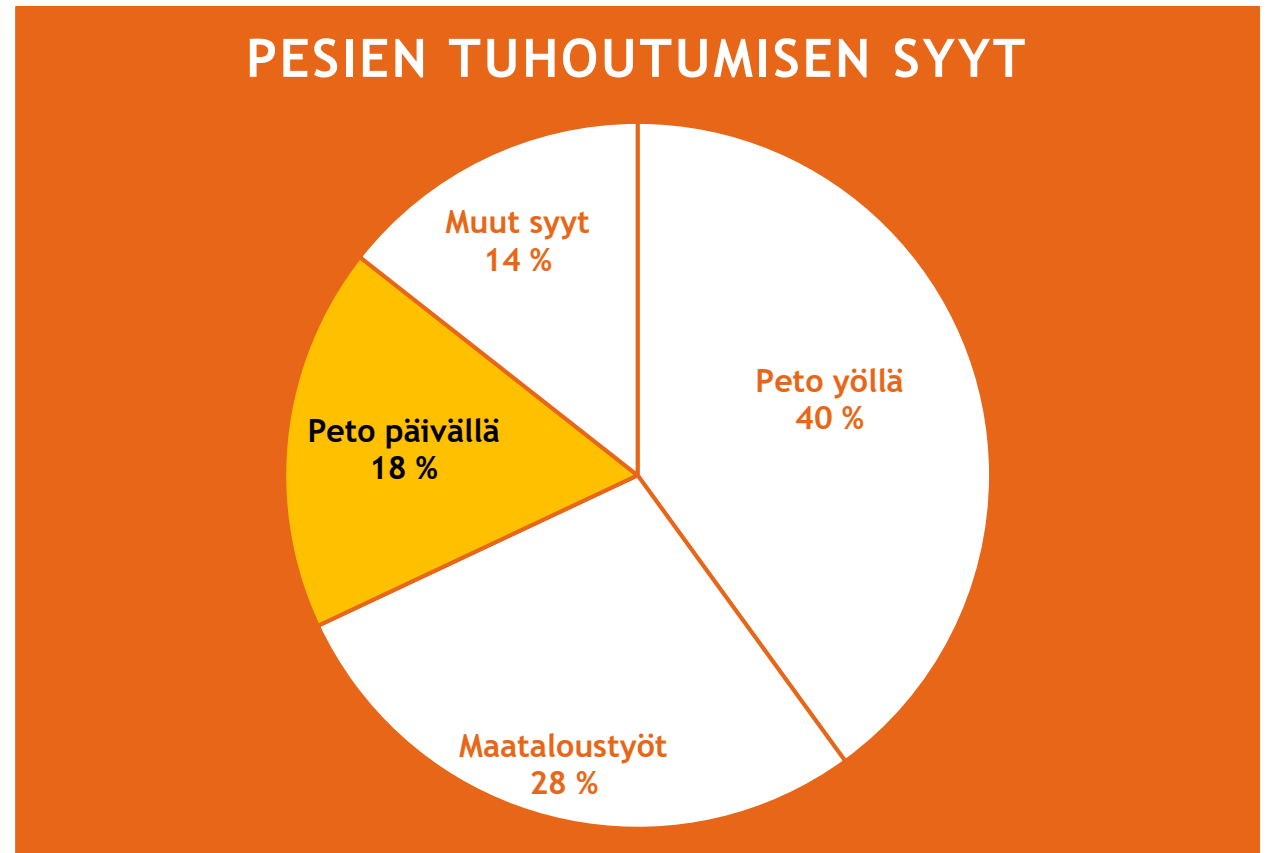
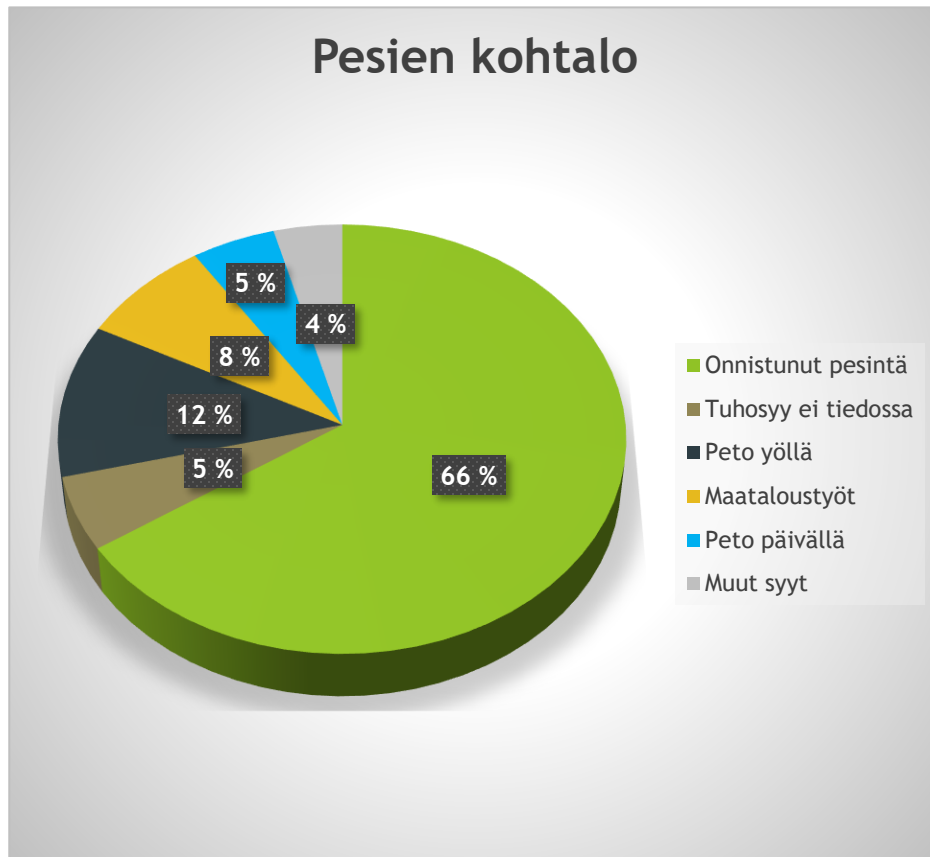

Pesien tuhoutumisen syyt

- Töyhtöhyypän pesistä 30 % pesistä tuhoutui, kuovin pesistä 67 %
- Tuhoutumisen syy selvisi yhteensä 62 pesän osalta, joista:
 - 28 % tuhoutui maataloustöissä
 - 58 % joutui petojen suihin
 - 14 % muita syitä (mm. liikenne, emo kuollut, tallottu ihmisen toimesta)
- Lämpötila-antureiden mukaan 70 % petojen aiheuttamista pesätuhoista tapahtui öisin, mikä viittaa nisäkäspetoihin. Kettuja havaittiin tietyillä alueilla usein.
- Karkotuksen vaikutuksien analyysia tarkennetaan vielä päiväkohtaisilla survival-analyysein

Pesätuhot pääosin yöllisten nisäkäspetojen ja maataloustoimien aiheuttamia

Karkotustoimet voivat koskea vain verrattain pientä osaa pesätuhoista

Pesät hanhien käyttämällä pelloilla

Monilla hanhipelloilla vain pesän
ympärillä oli vihreää nurmea.
Sääperinnurmi 16.5.2022.

Lepäävien muuttolintujen vaste paukkupatruunaan

- Noin 80 havaintoa, **pieni pilottikoe, tulokset anekdoottimaisia**
- ~ 10 lajia, kapustarinta, suokukko, liro, joutsen, valkoviklo, tavi, lapasorsa, sinisorsa, harmaita hanhia

Yleisiä havaintoja vaikutuksesta

- Etäisyys:
 - > 300 - 400m: ei vastetta
 - < 100-200 m: vaste
- Reaktio lajikohtainen:
 - kahlaajat: nousevat ylös, paluu samalle lohkolle 2-4 min
 - joutsen: heikko vaste (vaikka häiriö hyvinkin lähellä, 50m)
 - sorsat: siirtyvät 300 – 400 m

Yhteenveto

Karkotuksen vaikutus lintujen pesintään vaikuttaa pieneltä

Karkotuspeltojen ja hanhipeltojen sijaintien suunnittelussa linnusto hyvä kuitenkin huomioida

- Arvokkaimmilla alueilla varovaisuusperiaate on suositeltavaa
- Supikoirien ja kettujen vähentäminen linnustollisesti arvokkailla alueilla hyödyttää linnustoa
- Harvalukuiset harvinaiset lajit tärkeää huomioida

Kiitos!

Löydä meidät verkosta

➤ luke.fi

Tilaa uutiskirjeemme ja pysy jyvällä!
luke.fi/uutiskirje

Luonnonvarakeskus (Luke)
Latokartanonkaari 9, 00790 Helsinki

